

γιώνω "Ανδρ. 'Αντιπαζ. Δαρδαν. 'Ερεικ. Εὔβ. (Γαλτσ. κ.ά.) "Ηπ. Θράκ. (Τσακίλ. κ.ά.) 'Ιθάκ. 'Ιων. (Βουρλ.) Καστ. Κέρκ. Κεφαλλ. Κύπρ. Μαθράκ. Μύκ. 'Οθων. Παζ. Πόντ. (Οίν.) Τήλ. Χίος (Βροντ. κ.ά.) — Λεξ. Βάιγ. Λεγρ. Μπριγκ. Πρω. Δημητρ. γιώνου Εὔβ. (Αἰδηψ. 'Ιστ. κ.ά.) Θράκ. (Αἰν. Μάδυτ. κ.ά.) "Ιμβρ. Λέσβ. Λευκ. Αἴμιν. Μακεδ. (Θεσσαλον. Μελέν. Χαλκιδ. κ.ά.) Σάμ. Σαμοθρ. Σκόπ. Σκῦρ. Στερελλ. (Ξηρόμ.) γιών-νω 'Αστυπ. 'Ικαρ. Κάλυμν. Κάμπ. ("Ελυμπ.) Κάσ. Κύπρ. Κῶς (Καρδάμ. Κεφαλλ. Πυλ.) Μεγίστ. Νίσυρ. Ρόδ. Τήλ. Χάλκ. γιών-νου Λυκ. (Λιθύσσ.) 'ιώνω Χίος (Πυργ.) ἀγιώνω Κύπρ. (Αἰγιαλ. Καλοπαναγ. Κυθρ. Λευκωσ. Μουτουλ. Πεδουλ. Πρόδρομ.) Πάρ. Προπ. ('Αρτάκ.) ἀγιών-νω Κύπρ. (Καλοπαναγ. Πρόδρομ. κ.ά.) γουγιώνω 'Αμοργ. Μέσ. 'Ιουῖμαι Πόντ. (Οίν.)

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἰ ό ς, τὸ ὅπ. ἀπαντᾷ ὑπὸ τύπ. γιός, ἄγιος, γούγιος κ.ά. Κατὰ τὸν Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ, 1, 249, ἐκ τοῦ 'Ελληνιστ. ἰ ὦ (ἰ ό ω), ἀντὶ τοῦ ἀρχ. ἰ ο ὕ μ α ι. 'Η λ. καὶ παρὰ Σομ. 'Η μετοχ. γ ι ω μ έ ν ο ς καὶ παρὰ Γεωργηλ., Θανατ. Ρόδ., στ. 524 (ἐκδ. Wagner, σ. 48): «ἡῶρεν ἡ κάττα τὸ ρινὴν ὅπου 'τον ἀλειμμένον | ὅλον με τὸ ἀξούγγιον, νὰ μὴ γενῇ γιωμένον».

Α) Κυριολ. **1)** 'Επὶ χαλκῶν καὶ σιδηρῶν ἀντικειμένων, σκευῶν, ἀγγείων, καλύπτομαι ὑπὸ σκωρίας, σκωριάζω, ὀξειδῶμαι πολλαχ.: "Εγίωσε τὸ σίδερο Νίσυρ. Μὲ τ' νοτιὰ δὲ γάνει νὰ τρίβῃς τὰ ταφιά, γιὰτ' γιών'νε Σκῦρ. Ψὲς τὰ τρίψαμε τὰ ταφιά τσαὶ σήμερα εἶναι γιωμένα αὐτόθ. "Ηγιω-σε τὸ χαρὰνι (=χάλκινη χύτρα, καζάνι) Χίος. Τί καλὰ σπα-θάκια καὶ τ' ἀφήσανε καὶ γιώσανε! "Ας τ' ἀλείφω κομμάτ' λάδ' Θράκ. (Αἰν.) 'Γιώσι τοῦ σίδιου (=ἐγίωσε τὸ σίδερο) Σαμοθρ. 'Αγιώσαν τὰ μαχαίρια Κύπρ. Τὸ ξινάρισ-σου ἐν' ἀγιωμένον αὐτόθ. Γιωμένο μαχαίρι Κεφαλλ. Εἶναι γιωμένο τὸ ταφί Λευκ. || Φρ. Νὰ γιώσ' ἡ κλειδιωιά του! (νὰ ἐρημωθῇ ἡ οἰκία του! ἀρά) Κύπρ. || "Ασμ.

'Ελύσασιν τὰ ροῦχα μου τσ' ἀγιώσαν τ' ἄροματά μου αὐτόθ.

Ποῦ πᾶς, ἀσήμι, νὰ χαθῇς καί, μάλαμα, νὰ γιώσης;

Ποῦ πᾶς, ἀγγελικὸ κορμί, 'ς τὸν "Αδὴ γιὰ νὰ λειώσης; Εὔβ. (Γαλτσ.)

Ποῦ πᾶς, ἀγόρφι μ', νὰ κρυφτῇς, ποῦ πᾶς σταυρὲ μ', νὰ γιώσης;

κὶ δαχτυλίδι μου βλαττί, ποῦ πᾶς νὰ θιμιλιώσης;

(βλαττί = τιμαλφές) "Ιμβρ. Καὶ μετβ., κάμνω τινα νὰ ὀξει-δωθῇ Κάλυμν. Συνών. γ α ν ι ά ζ ω, γ α ρ ι ά ζ ω **1**, γ ι ά ζ ω, σ κ ο υ ρ ι ά ζ ω. Πβ. ἀ π ο γ ι ώ ν ω. **2)** 'Επὶ φαγητῶν τὰ ὅποια παρέμειναν ἐντὸς ὀξειδωμένων σκευῶν, ἀλλοιώνονται χημικῶς προσλαμβάνων ὑποπρασίνην χροιάν, γεῦσιν ὑπόπικρον καὶ ιδιότητα δηλητηριώδη Εὔβ. (Αἰδηψ. κ.ά.) Θράκ. (Τσακίλ. κ.ά.) 'Ιθάκ. Κεφαλλ. κ.ά.: Εἶναι ἀγά-νωτος ὁ τέντζερης καὶ γιώνει τὸ φαί Αἰδηψ. Μὴν ἀφί'ς σα-λάτα μέσ' 'ς τὸ σαχάν' καὶ θὰ γιώσ' Τσακίλ. "Ητανε τ' ἀγεγὰ ἀγάνωτα κ' ἐγίωσε τὸ φαί 'ς τὴ γατσαρόλα 'Ιθάκ. Καὶ μετβ., ἐπὶ ἀγγείων φαγητοῦ, ἀλλοιώνω διὰ τῆς ὀξει-δώσεως τὸ περιεχόμενον φαγητὸν Καστ.: Τό 'γίωσε τὸ φαί ἢ πιγιάτα, καὶ θὰ μᾶς κόψη (πιγιάτα = ρηχὴ χαλκίνη χύτρα' θὰ μᾶς ἐρεθίσῃ τὸν στόμαχον, τὰ ἔντερα).

Β) Μεταφ. **1)** Λερώνομαι, κηλιδώνομαι, ρυπαίνομαι 'Αστυπ. "Ηπ. Μακεδ. (Θεσσαλον. Χαλκιδ. κ.ά.) Κύπρ. Κῶς Νίσυρ. Ρόδ. Σάμ. Σκόπ. Τήλ. Χάλκ. Χίος (Πυργ.) κ.ά.: 'Εγίωσας τὰ ροῦχα μου Ρόδ. "Εγίωσε τὸ φόρεμά μου Θεσσαλον. "Εγίωσε τὸ πονκάμισο πάνω σου νὰ τὸ

φορῇς Τήλ. Γλήρις ποῦ γιών-νεις, βρὲ 'Ανδώνη! (ἐνν. εἰς τὸ σῶμα) Κῶς. Γιωμένος ποῦ 'ναι ὁ γιὰκ-ῆς τοῦ πον-κάμισού σου! αὐτόθ. Τὰ ροῦχα ποῦ φορεῖς εἶν' γακὰ γιω-μένα αὐτόθ. Παννιὰ γιουμένα Σάμ. || Φρ. "Εφυγε καὶ γιό-σαν τὰ σοκάκια (πιθαν. ἐχορτάριασαν' ἐπὶ ἀνθρώπου τοῦ ὁποίου γίνεται αἰσθητὴ ἡ ἀπουσία) Νίσυρ. || "Ασμ.

Οἱ δρόμοι ἐμαυρίσασιν, τὰ μονοπάτια ἀγιώσαν,
τὰ παναθῶρια ποῦ 'μπαινεν εἴδραν κ' ἐβαώσαν
(= ἐκλείσθησαν) Κύπρ.

Τὰ μαῦρα δὲν δὰ βάλλω πιό, γιὰτὶ δὲμ-μὲ φελοῦσι,
τὸ καλοτσαίρι γιών-νουσι τσαὶ τόδ-θειμῶνα λτζειοῦσι
(λτζειοῦσι = λειώνουν, χαλοῦν) 'Αστυπ.

'Εκλείδγισεν ἡ γειτονιὰ τσ' ἴωσεν δὲ κανδούνι,
γιὰτὶ τὸ ξενηθέφανε τ' ὁμορφον γοπελοῦνι

Πυργ. Καὶ μετβ., ἐπὶ ἐνδυμάτων κυρίως, λερώνω, ρυπαίνω, κηλιδώνω Κῶς Μακεδ. (Χαλκιδ.) Ρόδ. Σάμ. Σκόπ.: "Ηγιω-σές το τῶλα τὸ πονκάμισό-σου (τῶλα = κιόλας, ἡδὴ) Κῶς. **2)** 'Επὶ ἀνθρώπων, δηλητηριάζομαι ὑπὸ σωματικοῦ ἢ ψυχικοῦ πάθους Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.) Κάμπ. Νίσυρ. Πόντ. (Οίν.) Σάμ. κ.ά.: Φρ. Νὰ γιώσ' τὸ στόμα σ' καὶ ν' ἀρα-χνιάσ'! (ἀρά) Μάδυτ. Νὰ γιώσ' ἡ καρδιά σ'! (συνών. με τὴν προηγούμεν.) Σάμ. Ν' ἀγιώσῃ τὸ βλαγκί του! (βλαγκί = πνεύμων, ἦπαρ' συνών. με τὴν προηγούμεν.) Κύπρ. || "Ασμ.

Μὲ τ' ὦχον, μὲ τ' ἀλλοίμονο τὰ σωθικά μου γιώσαν
κὶ ὅπου 'χ' ὁρμὸ καὶ κόκκαλο μου τὸν ἐκατελύσαν

(ὁρμός = ἄρμός, ἄρθρωσις ὁστῶν) Νίσυρ. **β)** Λαμβάνω πε-λιδνόν, χάλκοπράσινον χρῶμα ἐκ πάθους σωματικοῦ ἢ καὶ ψυχικοῦ, οἷον φθόνου, μοχθηρίας Κεφαλλ. Λευκ. Παζ.—Λεξ. Δημητρ. κ.ά.: "Εγίωσε, ἄμα μὲ εἶδε Λευκ. Σὰν τ' ἄκουσε, ἐγίωσε Παζ. Γιωμένο μοῦτρο αὐτόθ. Μετοχ. ἐπιθετ., φθο-νερός, μοχθηρός, κακῆς ψυχῆς (ἐκ τοῦ πελιδνοῦ χρώμα-τος τοῦ προσώπου) 'Αντίπαζ. "Ηπ. Κεφαλλ. Λευκ. Παζ.—Λεξ. Δημητρ. κ.ά.: 'Ο γιωμένος ἄνθρωπος προκοπή καὶ χαῖρι δὲν ἔχει Λεξ. Δημητρ. Εἶναι γιωμένος ἄνθρωπος Λευκ. Συνών. β α μ μ έ ν ο ς, διὰ τὸ ὅπ. β λ. β ά φ ω **Γ2**, β α φ ι ά ς **2**, β α ψ ι ά ρ η ς, κ ι τ ρ ι ν ι ά ρ η ς. **β)** 'Ο ὑποστηρί-ζων μὲ φανατισμὸν καὶ ἐμπάθειαν κακὰ φρονήματα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ λέγοντος Λεξ. Δημητρ.: Εἶναι βασιλόφρονας - δη-μοτικιστῆς - ἄθεος γιωμένος. Συνών. β α μ μ έ ν ο ς. **3)** 'Επὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ἰόχρους, ὁ ἐλαφρῶς συννεφώδης καὶ συνεκδ. ἢ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς εἶναι ἰόχρους καὶ ἐπι-κρατεῖ διαπεραστικὸν ψῦχος Λεξ. Δημητρ.: Γιωμένη μέρα.

'Η λ. εἰς τὴν μετοχ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γιωμένος Στερελλ. ('Αστακ.)

γιώσιμο τό, 'Αντίπαζ. 'Ιθάκ. Καστ. Κῶς Παζ.

'Εκ τοῦ ρ. γ ι ώ ν ω.

1) 'Επὶ φαγητῶν, χημικὴ ἀλλοίωσις αὐτῶν ἐκ τῆς παρα-μονῆς των εἰς ὀξειδωμένα σκεύη 'Αντίπαζ. 'Ιθάκ. Καστ. Παζ. **2)** Ρύπανσις, κηλιδωσις Κῶς: Γιώσιμοι βοῦ τό 'χουν δὰ ροῦχα της!

γιώτ τό, λόγ. κοιν.

Τὸ 'Αγγλ. γ α c h t.

Πλοῖον ἱστιοφόρον ἢ μηχανοκίνητον, πολυτελὲς καὶ ἄνε-τον χρησιμοποιούμενον συνήθως ιδιωτικῶς διὰ ταξίδια ἀνα-ψυχῆς λόγ. κοιν. : Τὸ καλοκαίρι θὰ πᾶμε κροναζιέρα 'ς τίς Κυκλάδες μὲ τὸ γιώτ τοῦ Νίκου. Μᾶς κάλεσαν νὰ πᾶμε μὲ τὸ γιώτ τους 'ς τὴ Τζιά. Συνών. θ α λ α μ η γ ό ς.

